

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt XII. Alijs noui Testamenti exemplis, ante oculos ponitur mirabile
iudicium Dei, quo ipse succurrit, quando alius nemo succurrit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45653

excitantem, pulsante S. Spiritu, se disponat, ad donum istud recipiendum. Quia non est personarum acceptor Deum, sed in omni gente, qui timet eum, & operatur iustitiam, acceptus est illi, accipitque S. Spiritum. Qui per excellentiam appellatur, Donum Dei altissimi; est enim omnium donorum maximum, & eorum fons & origo, vt D. Thomas tradit: est fluvius aqua vite, splendidus tanquam crystal- lus, procedens de sede Dei & Agni, in medio platea eius, eam irrigans. De quo Christus dixit: Aqua, quam ego dabo, fiet in eo fons aqua sa- lientis in vitam eternam: est lignum vitæ, afferens fructus 12. per menses singulos reddens fructum suum, & folia ligni ad sanitatem gen- tium: affert enim 12. fructus, Charitatem, gaudium, pacem, pa- tientiam, benignitatem, bonitatem, longanimitatem, mansuetudinem, fidem, modestiam, continentiam, castitatem. Hæc omnia paratus est hostibus suis largiri coelestis Pater, qui pluit super iustos & iniu- stos, dummodo velint acceptare. Nam qui pro nobis tradidit Filium suum, quo modo non etiam, cum illo, omnia nobis donavit? Dixit olim iratus: Non permanebit Spiritus meus in homine in eternum, quia caro est. At passione Fillij placandus dixit: Effundam Spiritum meum super omnem carnem. Si locutus fuisset de sola carne Christi, quæ est diuinæ personæ vnita, nihil esset mirabile: sed nunc ait: Effundam Spiritum meum super omnem carnem, Spiritum adeo pre- ciosum, in tam vilia vasa iræ: hæc bonitas exuperat omnem sensum.

Act. 10. 34.

S. Th. 1. p. 9. 38. Apoc. 22.

Io. 4. 14.

Gal. 5. 22.

Rom. 8. 32.

Gen. 6. 3. Ioel. 2. 28.

CAPVT XII.

Alijs noui Testamenti exemplis, ante oculos ponitur, mirabile iudicium Dei, quo ipse succurrit, quando alius nemo succurrit.

EX supra explicata immensa Numinis misericordia & bonitate, satis potest superque intelligi, quasi mo- rem Dei esse, vt, deficientibus vndique humanis au- xilijs, auxilia faciat ipse diuina. Quod Christus to- tâ vitâ suâ, demonstrauit. Deipara à Iosepho, præter expectationem, inuenta est habens in utero: id à se non esse sciebat Iosephus, de Spiritu sancto esse, nesciebat. Iamque, cum esset iustus, & nollet eam traducere, seu accusare, & publico exemplo punien- dam offerre, coepit aliam dimittendi rationem longè honorabi- liorem cogitare, ob magnam, qua præditus erat, charitatem. Ge-

I.

S. Augustin. Epist. 95.

M 2

mini

mini hinc scopuli: videbatur & Ioseph, & Maria inter sacrum & saxum hæere. Nam siue, vt S. Chrysostomus, & S. Augustinus putant, Iosephus ideò Mariam dimittere voluit, quòd adulteram suspicaretur; siue dubitauit duntaxat, vnde, aut quo modo, concepisset, in magna anxietate, & inter fluctus extitit. Quis autem tunc Virgini animus, quis sensus fuit, cum & humilitatis amorem non sineret mysterij tanti gloriam patefacere, & tamen amor honestatis, non sine cura, innocentiam pateretur esse suspectam. Sed nimirum, quia homines defuerunt, qui causam eius perorarent, vsa est eiusmodi verbis: *Ad Dominum, cum tribulauer clamari, & exaudiuit me.* Item: *Et factus est protector meus.* Adeste omnes anxij, adeste, quotquot in ambiguo iactamini; adeste, quoscunque alij sinistris suspicionibus flagellant, & perpendite, quis innocentium, in dubijs casibus, sit adiutor. *Hec, eo cogitante, ait Euangelista, Ecce Angelus Domini apparuit in somnis ei, dicens: Ioseph fili David, noli timere accipere Mariam coniugem tuam: quod enim in ea natum est, de Spiritu sancto est.* Videtis auxilium de celo? Si homines defunt, Angeli veniunt, & vno sermone vtrique succurritur. Sic extincta est suspicio, & defensa Virgo.

I I.

Magi ex prophetia Balaam dicentis: *Orietur stella ex Jacob,* cognouerant, Christo nascente, stellam orituram, vt Origenes, Epiphanius, & Basilius scribunt; aut certè, siue inspiratione interna, vt vult S. Leo; siue per Angelos bonos, vt existimat D. Augustinus; siue etiam per dæmones, vt vult D. Hieronymus, vel inuitis vocibus, vt aliquando coram Iudæis, confiteri coactos, natum esse regem Iudæorum, eumque noua hac stella significari, didicerant. Nec contenti didicisse, volebant etiam cum muneribus venire ad eum adorandum. Sed nesciebant, *vbi esset, qui natus erat rex Iudæorum?* Id quoque, postquam Hierosolymis intellexerunt, tamen viæ ignari (inhumano Herode nec ducem eis adiungente) sine filo, sine Ariadna in terris succurrente, iter caperunt prosequi, & ecce stella, quam viderant in oriente, antecedebat eos, vsq; dum veniens staret supra, vbi erat puer. Nec tunc tantum antecedere cæpit, sed ab Oriente vsque Hierosolymam. Additur quidem: *Videntes autem stellam, gauisi sunt gaudio magno valde, & quibus verbis nonnulli colligunt, stellam Magis non fuisse totius viæ ducem, atqui si id rectè colligerent, colligerent etiã, ne visam quidem illis antea fuisse, quòd ita nunc, quasi antea nò vidissent,*

ea visa latentur. Illud ergo potius colligo, antea quoque stellam illis præuiam extitisse, sed, ad tempus, cum Magi Ierosolymis essent, & ab hominibus consilium peterent, disparuisse, postquam autem cum Herode consultare desierunt, iterum se eis videndam præbuisse. Ex quo perspicuè cognoscitur, ibi auxilia diuina incipere, ubi humana desinunt; & sæpe auxilia diuina ibi desinere, ubi, illis relictis, cōuertimur ad humana. Ceterum hic locus, & hæc stella anteambulatrix, quemadmodum illa *columna ignea*, velut quædam cœlestis laterna Israëlitis præluces, idcirco mihi etiam cōmemorari videntur, quòd existimare nos velit S. Spiritus, opem de cœlo mitti ijs, qui in terris auxilium omne amiserunt.

Exod. 13. 21.

Quod ipsum etiam ex historia mox adiuncta potest doceri. *Herodes videns quoniam illusus esset à Magis, iratus est valde, & mit- tens occidit omnes pueros, qui erant in Bethlehem, & in omnibus finibus eius, à bimatu & infra, secundū tempus, quod exquisierat à Magis.* Credibile est, iam prope adfuisse carnifices, qui puerum querebant, alioquin enim, non, intempesta nocte, fuisset Iosepho fugiendum. Itaque nihil sciebat Ioseph, nihil Maria, de Herodis inuidia, nihil de sanguinario consilio, securè dormiebant. Fortasse oppressissent eos armati antè, quàm quiescere desijissent. Non erant, qui præcurrerent, & de militum aduentu præmonerent. Non excubabat, ante domum, satelles. Non erat Iosepho hasta, non framea, non umbo, non arcus, non lorica, non galea: totum armamentarium constabat runcina, dolabella, lima, cuneo, terebra, scalpro. His *argute lamina ferre*, ascia, bipennis similiæque accedebant asseribus & arborum, non hominum truncis secandis assueta. Iam ipsa imbellis Virgo, & puer infans quid fecissent? Christus potentiam habebat, sed nondum erat tempus eam exerendi; quod ætas exegerat, fecit, aliorum hominum more, suscepta fragilitate. Iam quid vicini opis afferre quiuissent? *concoquant quidem homines mala*, sed tunc illi se ipsos non poterant iuuare, cum eorum pueruli occiderentur; qua ratione igitur Iosepho succurrissent? Instabat itaque non iam Atticus aduena, ferox, & violentus, sed Herodiani carnifices è proximo imminebant, & recesserant iam Magi aduena Orientales, quorum autoritas pro clypeo esse potuisset; cum ecce *Angelus Domini apparuit in somnis Ioseph, dicens: Surge, & accipe puerum, & Matrem eius, & fuge in Ægyptum, & esto ibi vsque dum dicam tibi.* Ita, Angelo monente,

III.
Matth. 2. 16.

Aristot. 1.
Rhetor.

Matth. 2. 13.

Actor. 12. 6. *expergefactus, de nocte fugit. Quod etiam de S. Petro legimus, quando ab alio Herode seruabatur in carcere. Cum enim producturus cum esset Herodes, in ipsa nocte, erat Petrus dormiens, inter duos milites, vinctus catenis duabus: & custodes ante ostium custodiebant carcerem. Quis eum è catenis, è carcere, è militum custodia euasurum putasset? Sed tamen euasit ille. Nam ecce Angelus Domini astiuit: & lumen refulsit in habitaculo: percussitq; latere Petri excitauit eum, dicens: Surge velociter. Et ceciderunt catena de manibus eius. Dixit autem Angelus ad eum: Precingere, & calcea te caligas tuas. Et fecit sic. Et dixit illi: circumda tibi vestimentum tuum, & sequere me. Et exiens sequebatur eum, & nesciebat, quia verum est, quod fiebat per Angelum: existimabat autem se visum videre. Trans-euntes autem primam, & secundam custodiam (adeò arctè tenebatur) venerunt ad portam ferream (tam dura erat custodia ac firma,) qua ducit ad ciuitatem, que vltro aperta est eis. Et exeuntes processerunt vicum vnum: & continuo discessit Angelus ab eo. Et Petrus ad se reuersus, dixit: Nunc scio verè, quia misit Dominus Angelum suum, & eripuit me de manu Herodis, & de omni expectatione plebis Iudeorum.* In Iosepho igitur, ac Petro Deus ostendit, cum alia omnia humana præsidia defunt, se, de cælo, opitulari: nec illud tantum ostendit, sed insuper demonstrauit, quanti à nobis Angeli sint faciendi, qui nobis dormientibus, solent vigilare, & pro nobis excubare, multaque, nobis nihil sentientibus, à capite nostro pericula amoliuntur. At nos ingrati, rarò hanc & Dei prouidentiam, & Angeli curam agnoscimus, aut vndecunque agnitam, sæpe non-pluris, quàm somnium (vt initio Petrus) aut nebulam, in pariete, æstimamus.

I V.

Quid, quòd non solùm, homine dormiente, Deus pro eo vigilet, sed vigilet etiam tum, quando homini aut dormire videtur, aut dormire? Quod sanè, sicut ostendit, quando iustitiæ suæ iram ostendit, & excitatus est tanquam dormiens Dominus, tanquam potens crapulatus à vino, & percussit inimicos suos; ita etiam patefecit, quando, in summo rerum cardine, homines versabantur. In lacu, seu stagno Genesareth, ob magnitudinem, maris nomen sortito, non triremem, sed exiguam atque piscatoriam cymbam nacti discipuli cum Christo vehebantur. Ibi Christus, non simulato, vt quidam putant, sed vero naturalique, quamuis, credibiliter, voluntario & procurato somno dormiebat. *Et ecce mo-*

motus magnus factus est in mari, ita ut nauicula operiretur fluctibus. Crediderim etiam, non casu, aut natura, sed consilio prouidentia- que Christi, tempestatem exortam, ut Apostolis, & diffidentia- sua innotesceret, & Magistri dormientis quoque cognita fieret vigilantia. Sæuiente igitur vento, & procellis in nauim insilien- tibus, bene madidi vectores *accesserunt ad eum discipuli eius, & sus- citauerunt eum, dicentes: Domine salua nos, perimus.* Deserti vndiq; meritò, ut saluarentur, confugerunt ad Saluatorem: nulla enim alia est tam sacra anchora. Et tamen eos increpans ait: *Quid timidi estis, modicæ fidei?* Ita legimus Iulium Cæsarem naui vectum, cum nautam videret metuentem, dixisse: *Cæsarem vehis, & times?* quasi Cæsari, in vndis, nihil posset aduersi contingere. Non Cæ- sar, sed Christus erat vndarum Dominus, qui discipulos suos non reprehendit, quòd ad eum, in extremo discrimine, confugerent, sed quòd, eo præsentem, licet dormiente, timidi essent, ac trepida- rent, & non potiùs crederent, eum dormientem vigilare atque non secus, ac si apertis, leonis more, oculis foret, omnia intueri. Ut tamen discerent, quantum opis sit situm in illo, ijs, qui ad eum clamant, vel iam iam perituri: *Tunc surgens imperauit ventis & mari, & facta est tranquillitas magna.* Nullus vnquam fingitur à Poëtis Neptunus cœlum tempestatésque tam potenter imperan- do serenauisse. Nam etsi nec venti audiant, nec mare, nec mor- bi; tamen ita obediunt ei, ac si audirent, imperiùmque eius in- telligerent: quo pacto etiam surdi, & mortui vocem eius audie- runt. Certè tempestates atque morbi sæpe per malos spiritus im- mittuntur, quos Dauid vocat, *immissiones per angelos malos*; igitur increpat ventos Christus, ijsque imperat, ac si malis spiritibus loqueretur. Sunt enim Aquilones, & pestes, & dæmones, in- eius potestate.

Psal. 77. 49.

V.

Nihil proinde nobis, præsentem Christo, est metuendum. Etsi absens videatur, adest; vti S. Catharinæ Senensi tentatæ & interroganti: *Vbi eras?* respondit, se cum illa fuisse, & pugnam victoriãque illius spectauisse. Libet verbatim referre vtilissima- tentatis documenta, quæ in vita illius ponit Raimundus ista: *Cum virgo Catharina Senensis, multas, à demonum insectatione, mole- stias, pro nomine Saluatoris, pateretur, illis fugatis, lux cœlitus illapsa est cubiculo, & in ea luce Christus crucifixus ei apparuit dicens: Filia mea Catharina, vides, quæ ego, tua causa, perpeffus sim? non igitur dubites*

Raimund. in
vita S. Ca-
tharinæ a-
pud Sur. t. 2.
29. April.

dubites tu quoq; propter me, aliquid perpeti. Deinde sub alia specie magis propinquans, blande ei granulabatur, de triumpho iam obitio. At illa, ubi, inquit, fuisti, mi Domine, cum esset cor meum tot spurcitijs diuexatum? & ille, in corde tuo, inquit. Rursus Virgo: at qui fieri potuit, bone IESV, vt tu in illo meo esses corde, quod tot obrutum erat impurissimis cogitationibus? Respondit Dominus: cogitationes illae, quid in tuo efficiebant animo? gaudiumne, an mœrorem? Immo verò, inquit illa, non nisi summum dolorem. Hoc igitur, Christus ait, ego mea praesentia efficiebam: quia si tu ea destituta fuisses, illis spurcitijs deletata esses; iam vero cum eas profligare velles, nec posses, inde mœror oriebatur: sed me autore & effectore, qui eram intus in corde tuo, & tuebar illud, interim te intus sinens oppugnari, quantum videbatur expedire tibi; sed quando illustrata radio lucis meae te ipsam sponte obtulisti ad tolerandas eas infestationes, mox eas abscedere iussi: neq; enim poenis, sed voluntate poenas fortiter perferentis ego delektor. Tu autē, filia mea, quando non tua, sed mea virtute certasti viriliter, maiorem à me gratiam consequeris, & deinceps crebrius atq; familiarius me ipsum tibi exhibebo. Itaque, etiam cum videtur abesse Christus, adest; & tum maximè vigilat, quando eum dormire maximè existimamus.

Cant. 5. 2. Nam, etsi videatur dormire, tamen cor illius vigilat. Ecce non dor-

Psal. 120. 4. mitabit, neq; dormiet, qui custodit Israel. Dominus custodit te, Dominus protectio tua, super manum dexteram tuam. Quae diligenter animo imprimere debent, quos paulo diutius aduersis probat orbis Moderator. Sinit flare ventos, turbari maria, furere tempestates; veniri ad extrema, vt & homines ad eum veniant. Neque statim procellas tranquillat; quin neque statim semper inuocantes exaudit, sed audire se dissimulat, vt incitet ad fortius clamandum. Quare ijs, qui timidi sunt & modice fidei, dormire videtur, cum intentissimè vigilat; & adesse, cum abesse putatur, sicut adfuit discipulis etiam alijs, & Petro ambulanti super aquam, cum cepisset mergi. Stulti igitur sunt, & tardi ad credendum, qui se à Deo, cum non statim adest, deferi autumant, & alium quarunt, ex Orco opitulatorem. Reprehensus est ab Aristide & Diogene Plato quondam, quòd relictis Athenis, Siracusas in Sicilia, ad Dionysium nauigasset tyrannum. Qua reprehensione digni erunt, qui Deo relicto, currunt ad veratores, ad magos, ad ipsum caco-dæmonem maximum omnium tyrannorum, & capitalem humani generis inimicum? Nimirum, qui ex patre diabolo sunt, ad diaboli

Aristid. in
orat. contra
Platonem
Laërt. in
Diog.

boli opem anhelant, sicut in prouerbio dicitur: *Bos alienus subinde foras prospectat.*

Non sic fecit mulier, quæ sanguinis fluxum patiebatur, duodecim annis; quæ, ut Marcus, signatissimè addit, fuerat multa perperosa à compluribus Medicis: & erogauerat omnia sua, nec quidquam profecerat, sed magis deterius habebat. Atque, ut Lucas ait, quæ in medicos erogauerat omnem substantiam suam, nec ab ullo potuit curari. Quid ergo à medicis desperata fecit? Credidit, Christum etiam in occipitio oculos habere: quare, non in faciem progressa, ut videretur, sed accessit retro, & tetigit simbriam vestimenti eius. Dicebat enim intra se: *Si tetigero tantum vestimentum eius, salua ero.* Obseruat S. Augustinus, non omnes, qui sequuntur Christum, & eum tangunt, verè tangere, sed potiùs comprimere: illos verè tangere, qui fide ad Christum accedunt. *Fide tangitur Christus*, ait S. Ambrosius. Hoc ergo fecit mulier, quam idem D. Ambrosius alibi Martham Lazari sororem fuisse opinatur; at Eusebius, & Sozomenus, probabilius scribunt, ciuem fuisse Cæsareæ Philippi, quæ postea Saluatori suo statuam, ante ædes, posuerit æternum accepti beneficii monumentum. Quid ergo huic mulieri, quæ à nullo medico potuit curari, fecit Christus? *Conuersus, & iam etiam corporeis oculis videns eam, dixit: Conside filia, fides tua te saluam fecit. Et salua facta est mulier ex illa hora.* Sic curat Christus, quos nemo potest curare, immò, qui multa perpetiuntur à compluribus medicis, & erogauerunt omnia sua, nec quidquam profecerunt, sed magis deterius habebant.

Et fieret hoc frequentius, si mulierem hanc plures imitarentur, ac, saltem, postquam satis experti sunt, in filijs hominum non esse salutem, ad Deum confugerent; aut, si, more huius mulieris, siue humilitate, siue pudore, non audent ipsum Christum compellare, vel retro accederent, & simbriam vestimenti eius tangere; hoc est, illius, vel Sanctorum reliquias venerarentur, de quibus, non minùs, quàm olim, sæpe etiam hodie virtus sanitatis exit, ut, ubi medicæ manus deficiunt, in cælo adhuc auxilium esse sciatur. Qua de causa Catholici semper reliquias magni fecere, quas hæretici, qui nec sanctos, nec sancta amant, peiù cane & angue oderunt. Calvinus certè mulierem hanc, *indiscreto zelo*, ait, Christi simbriam tetigisse, & aliquid in ea fuisse *superstitionis*. Addit, quamuis tactu simbriæ sit sanata, factum tamen fuisse singu-

N lare,

Plutarh. in Symp. de. cad. 8.

V I.
Matth 9. 20.
Marc. 5. 26.
Luc. 8. 43.

S. Ambros. lib. 6. in Luc.
S. Ambros. lib. de Salomone, c. 7.

V II.

lare, quod non debeat valere ad exempli imitationem; vt idcirco & nos ex reliquijs petamus sanitatem. Ita indiscretus Caluino zelus est, quod omnes Euangelistæ commendauerunt, dum summa diligentia addiderunt hanc eius laudabilem cogitationem: *Si tingero tantum simbriam vestimenti eius, salua ero*: immo quod ipse Christus, non solum miraculo, sed etiam verbis approbavit dicens: *fides tua te saluam fecit*, id Caluinus audet *superstitionem* appellare. Sic nempe cum Euangelistis concordat, sic consentit cum Christo; vt quod Euangelistæ album vocant, illi sit nigrum; & quod Christus tanquam egregiam & saluificam fidem laudat, ille, velut supersticiosum traducat. Quid ager? num etiam illos incilabit, tanquam supersticiosos, de quibus scribitur: *Magis autem augebatur credentium in Domino multitudo virorum ac mulierum*. Ex quo signo hoc augmentum credentium intelligebatur? an ex opere superstizioso? *siquidem subiungitur: ita vt in plateas eicerent infirmos, & ponerent in lectulis ac grabatis, vt, veniente Petro, saltem umbra illius obumbraret quemquam illorum, & liberarentur ab infirmitatibus suis. Concurrerat autem & multitudo vicinarum ciuitatum Ierusalem, afferentes agros & vexatos à spiritibus immundis: qui curabantur omnes. Pari pacto Ephesi virtutes non quasi libet faciebat Deus, per manum Pauli: ita vt etiam super languidos deferrentur à corpore eius sudaria & semicinctia, & recedebant ab eis languores, & spiritus nequam egrediebantur. Interrogo hic Caluinum, an hi omnes indiscreti zeli & superstitionis sint accusandi? interrogo, cur eos Euangelistæ prædicauerint? cur à fide laudauerint? cur sanitas illis miraculo sit conciliata? Indiscretio superstizio, iniuria Christo illata, miraculum non meretur. Cur ergo miraculosè sanati sunt, qui non immediatè Christum ipsum, sed simbriam Christi, sed Petrum, immo Petri vmbra, sed Paulum, immo Pauli sudaria & semicinctia, cum morbis suis, adierunt? Nimirum Catholici fuerunt, non Caluinistæ. Quod si, sine Christi iniuria, vtiliter & laudabiliter concurrerat multitudo vicinarum ciuitatum Ierusalem, afferentes agros & vexatos à spiritibus immundis, ad vmbra Petri, cur non idem hodiè que liceat facere, ad Petri tumbam & ossa, ad limina Apostolorum Romæ? aut etiam Ierosolymis, vbi non iam Christi simbria, sed vestigia sanguine illius signata & purpurata, reperiuntur? Hoc Euangelio conforme est, hoc exemplo mulieris & reliquorum, quos laudant Euangelistæ. Quare Euangelium ipsum*

A&. 5. 14.

A&. 19. 11.

A&. 5. 16.

ipsum tollat necesse est, qui tollit cultum reliquiarum; ne in illud incurrat: *Stultus est, qui patre caeso liberis pepercit*, eadem patriam vindicaturis. Nemo igitur animū despondeat: sæpe, vbi nulla amplius vis in herbis, aut Podalirijs, vbi nulla amplius ars in Galenis, ibi inuenitur, in Sanctorū reliquijs. Sic vult Sanctos suos honorare, vt, quemadmodum, *virtutes non quaslibet faciebat Deus, per MANVM Pauli*, ita etiam faciat per manum Petri, Sanctorumque aliorum. Nam tanta erat quoque *Jacobi Apostoli vita sanctitas, vt simbriam vestimenti eius certatim homines cuperent attingere*; vtique non sine corporis, vel animi, vel vtriusque eximio emolumento.

Ac, ne fuisse ista tantum existimentur; neque nostris adhuc seculis hic fons miraculorum siccatus est. Passim & agminatim exempla occurrunt. Vnum, pro mille, sed non ab simile, dabo. *Retulit nobis nuper Abbas quidam ordinis nostri*, inquit *Cæfarius, de quodam Monacho, cui tanta à Domino concessa est gratia, vt virtute vestimentorum eius, multi sanarentur. Sæpe, si tamen adhuc viuunt, dum fratres vestes eius induunt, vel cingulo se cingunt, sanantur. Quod cum quodam tempore eius Abbas considerasset, nec aliquid specialitatis in illo vidisset, his verbis eum secretius allocutus est: Dic mihi, fili mi, quæ est causa tantorum miraculorum? Respondit ille: Nescio, Domine; non plus fratribus meis oro; non plus vigilo; non plus ieiuno; non plus laboro: sed vnum scio, quod me non potest extollere prosperitas, neq; frangere aduersitas, siue de persona mea sit, siue aliorum. Cui cum dixisset Abbas: Non te turbauit, quod miles nuper grangiam nostram incendit? Respondit: Non; totum enim Deo commisi. Si medicum habeo, cum gratiarum actione accipio; si multum, iterum gratias ago. Et cognouit Abbas, quod causa tanta virtutis esset amor Dei, & contemptus rerum terrenarum. Esse igitur etiam nostro æuo coelestes medicos, hac historia docemur. Ex qua etiam discimus, apud quos potissimum, desperatis alijs remedijs, quærenda sit hæc medicina, nempe, apud eos, de quibus dicitur: *Nimis honorati sunt amici tui Deus, qui glorificantes se etiam miraculis glorificat, quod & prædixit: Amen, amen dico vobis, qui credit in me, opera, quæ ego facio, & ipse faciet, & maiora horum faciet.* Quare non carpenda, sed laudanda est eorum fiducia, qui, postquam, in quærendis humanis auxilijs, vbi que oleum & operam perdiderunt, ad *Montem sanctum, Oetingam veterem, Lauretum, Romam*, atque ad alia Diuis*

Act. 19. 11.

In Breuiario
Rom. 1. Maij
lect. 6.

VIII.

Cæfarius
Heisterbac.
lib. 10. c. 6.
Miraculor.

Pf. 138. 16.

Ioan. 14. 17.

sacrata loca peregrinantur. Non enim quotidiana tantum exempla ostendunt, plurimos inibi salutem aut corporis, aut animæ reperire, quam alibi nusquam reperissent; sed etiam hæc ipsa est fiducia in Deum, qui, sicut *virtutes non quasi bet faciebat, per manum Pauli*, ita & per manum Petri, per manum Matris suæ, per manum Stephani, aliorumque & Apostolorum & Martyrum, & Confessorum, & Virginum facere consuevit. Neque hac re honor illius minuitur, sed augetur. Nam quidquid per Sanctos petitur, ab illo petitur; & quidquid à Sanctis patrat, ab illo patrat. Quippe quod quis per alium facit, per se ipsum facere censetur. Et honor seruis exhibitus, est honor dominorum.

IX. Si omnia reliqua, desperatissimis in morbis, à Christo allata remedia velim percensere, excrescet vel hoc libri caput, in volumen. Cæcum quis vnquam Machaon illuminauit? Illuminauit Christus, illuminauerunt Sancti. Dæmonem, quis, virtute naturali, ex hominibus expulit? Expulit Christus, expulerunt Christi virtute Sancti. Omitto alios quàm plurimos incurabiles morbos ab ipso curatos. Erat *Ierosolymis Probativa piscina, que cognominatur Hebraicè Bethesda, (hoc est, domus misericordie) quinq; porticus habens*, vbi ægroti (exclusis muro pecoribus & iumentis, ne accedere, & turbare aut profanare aquam possent) aquæ motum expectantes considerent. Igitur *in his iacebat multitudo magna languentium, cecorum, claudorum, aridorum, expectantium*, non Hippocratem aut Chironem aliquem, non *Panaces*, quod ipso nomine omnium morborum remedia promittit: *numerisum, & dijs inuentoribus ad scriptum*; vt Plinius refert; sed diuinitus factum aquæ motum. Etenim, D. Ambrosio teste, *vt esset indicium, quia descenderat Angelus, aqua mouebatur*; & instrumenti proprium est, vt nihil quidquam agat nisi à principe causa motum. *Angelus enim Domini, utique bonus (cum non soleat Deus, ad procurandam hominum salutem malos Angelos mittere) siue Raphaël, cuius nomen medicum sonat, siue alius Angelus, cuius officium fuit, sanare, descendebat secundum tempus, siue Paschæ, siue Pentecostes, siue præcipuorum, apud Iudæos, festorum, siue, vt probabilius est, secundum tempus hominibus incertum, alioqui non toto anno inibi expectaturis, certum autem Deo. Descendebat autem secundum tempus hoc in piscinam, & mouebatur aqua. Et qui prior descendisset in piscinam, post motionem aquæ, sanus fiebat à quacung; detinebatur infirmi-*

Act. 19. 11.

Ioan. 5. 2.

Plin. lib. 25.
c. 3.
S. Ambros.
lib. de ijs,
qui mysteri-
is inician-
tur. c. 4.

firmitate. Sanabatur autem tantum vnus, vt apparet, non esse illam vim sanandi naturalem, sed diuinitus, ad momentum temporis aquis impressam. Si enim natura aquæ id fecisset, semper fecisset. Siquidem ea, quæ natura fiunt, semper fiunt; vt ignis semper vrit; & acidulæ semper sunt acidulæ; thermæque semper fouent & calefaciunt. Accedit, aquæ vim illam datam, vt quæcunque etiam desperatissimam inualetudinem restauraret. Sic ibi diuino dono, inueniebatur, quod nusquam alibi, vel in Atticis fontibus Calliroë, vel in Bœoria Hippocrène, vel ipsa Acidalia, scaturigo, in qua Gratia lauabantur, aliæue salubres vndæ dederunt. *Erat autem quidam homo ibi triginta & octo annos habens in infirmitate sua. Hunc cum vidisset Iesus iacentem, & cognouisset, quia iam multum tempus haberet; dicit ei: Vis sanus fieri? Respondit ei languedus: Domine, HOMINEM NON HABEO, vt cum turbata fuerit aqua, mittat me in piscinam: dum venio enim ego, alius ante me descendit. Ipse se iuuare non poterat, & HOMINEM NON HABEBAT.* Ecce vt omni auxilio humano destitutus, diuinum sensit. Nam homo quidem, sed homo Deus ei succurrit. Dixit enim ei IESVS: *Surge, tolle grabatum tuum, & ambula. Et statim sanus factus est homo ille: & sustulit grabatum suum, & ambulabat.* Multa hominum millia in vijs, in desertis, in mapalibus, in pagis medico carent, & tamen non carent morbo; vt dicere iure possint: *Hominem non habeo;* sed Deum habent, quo solo auxiliante possunt corporis vires recuperare. Et verò sæpissime, sine vilo medico recuperant: quod tamen, cum toties contingat, pauci mirantur; multi etiam penitus non animaduertunt. Ah multi neque animæ habent medicum, quia Parocho destituuntur; vtinam scient, se Deum habere, & quando copia non est peccata confitendi, saltem contritione, & Deo super omnia amato, nossent culpas diluere! Noscent autem, si sciant, humano auxilio deficientē, nō deficere diuinum, cui nulla mali diuturnitas potest obistere; nulla vehementia aut difficultas obicem ponere. Lazarum quadriduanum ex ipso sepulchro euocat; hæmorrhoißam, per duodecim annos, ægotam sanat; & alteram mulierem, quæ spiritum infirmitatis, annos duodeuiginti habuit, morbo liberat; hunc denique, triginta octo annos, in porticu & paralyti iacentem, post tot hyemes, erigit. Sed erigit, tanto tempore, patientissima spe, perseuerantem; & erigit extemplò; nam dictum factum, quippe

Ioan. 4. 39.
Luc. 8. 43.

statim sanus factus est homo ille. Enimuerò adeò sanus factus est, vt illico sustulerit ipse grabatum suum, nouus Atlas factus. Ex quibus omnibus enumeratis exemplis clarum fit, quàm diuersa sint diuina iudicia ab humanis; cum toties Deus iudicet manum porrigendam ijs, quos homines esse deferendos iudicauerunt; quorum vtrumque docet, nec nimiam in hominibus fiduciam collocandam, nec vnquam Deo diffidendum. Hoc est, quod veteri prouerbio dicitur: *Deus de machina*: stat enim ille pro nobis inuocatus, cum nos etiam in extrema tegula stamus.

CAPVT XIII.

*Deum, tum in omni, tum etiam in pecuniaria necessitate
egentibus mirabiliter subuenire.*

I.
2. Cor. 5. 18.
Ephes. 3. 20.

Ierem. 2. 13.

Profanorum hominum iudicio; *Nummus est humanae potentiae compendium*; rectius dicerent: *Deus est humanae potentiae compendium*. Siquidem omnia ex Deo, qui potens est omnia facere superabundanter, quàm petimus, aut intelligimus, secundum virtutem, quae operatur in nobis. Ille fons est omnis boni; ille Oceanus misericordiarum; ille asylum; ille scutum; ille portus; ille spes prima & vltima miserorum. Vt proinde stolidè erret, qui, fonte deserto, cisternas sibi fodit, quae continere non valent aquas; aut fluuium, immo riuiulum existimat Oceano pleniorum; vel qui, cum vidit, se ab omnibus deseri, etiam à Deo desertum arbitratur; quasi exhausta sit illius potentia & bonitas, aut fons misericordiae exsiccat. Non nouit Deum, quisquis, in rebus ambiguus, non consulit Deum. Non credit Mundi gubernatorem Mundo esse superiorem, quicumque se abstrahi sinit, per vllam rem Mundi. O quàm vilis spes est, quae nititur Mundi potentia! quàm fugax Principum custodia! quàm fallax fiducia creaturae! Fascinatio, error, caecitas, infania est, quærere vbique vel solatia, vel auxilia, & ignorare, aut obliuisci eum, in quo sunt omnia, immo etiam à quo sunt omnia, qui & est omnia in omnibus.

II.

De Protheo, versipelle falsoque Deo, quem alij Vertumnum appellauerunt, Propertius ita cecinit:

Oppor-